

KAIKAKANDI KÜLADE KRIISIPLAAN

SISSEJUHATUS

Maapiirkonnas saavadki elada ainult inimesed, kes saavad pigem ise hakkama. Siiski vaatasime koos üle, kus on võimalike kriiside puhul kogukonna kitsaskohad ja mida nende kitsaskohtade likvideerimiseks teha annaks. Loomulikult soovime, et kriise ei tekiks, kuid parim mida me teha saame on nendeks valmis olla. Riik ei jõua kriisi korral iga üksikisikuni, paraku ei jõua ka omavalitsus. Pikaajalise kriisi korral on kogukonnal endal väga suur tähtsus. Kriisiks valmistumise vajalikkust näitas ka 2023. aasta talvine kogemus, kus elektrikatkestus, külm, murduvad puud ja levipuudus sattusid kõik päris pikaks ajaks ühte kokku.

2024. aasta novembris kaardistame kogukonda suurema tõenäosusega ohustada võivate hädaolukordade mõju kogukonna igapäevaelule ning kogukonna valmisolekut tegutsemiseks. Lähtusime, et riskid kogukonnale võivad tuleneda kas ilmastikust või poliitilisest olukorrast ja lahendusi tuleb leida esmajärjekorras järgmiste probleemide lahendamiseks:

- Elektrikatkestus,
- kütus/tankimine,
- side toimimine/kogukonnas info liikumine,
- kohaliku tee läbitavus (tuisuga, vihmaga, lagunemisel, puude langemisel vmt),
- toasooja tagamine kütte katkestuse korral,
- joogiveega varustamine ja kanalisatsioon.

2025. aasta jaanuaris toimus Kaikamäe seltsimajas kriisiplaani koostamise koosolek, kus osalesid ka Päästeameti esindajad Kaisa Niilo ja Karl Tammiste. Koosolekul osales 20 kohalikku inimest: Mati Urbanik, Urmas Koemets, Uno Roht, Tea Treimuth, Tamara Dräbtsinskaja, Margo Kleimann, Kristjan Urtson, Helen Kivisild, Kaido Kama, Kaili Preismann, Lilian Freiberg, Lauri Õunapuu, Heiki Trolla, Eleri Dräbtsinski, Sirje Vainola, Viktor Dräbtsinski, Raivo Raam, Helle Tsagaja, Paula Solvak ja Avo Keel.

Kaikakandi külade kriisiplaan kinnitati rahvakoosolekul Kaikamäel 23. aprillil 2025, millest lisaks valla esindajatele võttis osa 16 inimest: Mati Urbanik, Tea Treimuth, Tamara Dräbtsinskaja, Margo Kleimann, Helen Kivisild, Kaido Kama, Kaili Preismann, Lilian Freiberg, Sirje Vainola, Viktor Dräbtsinski, Paula Solvak, Mihkel Nummert, Hendrik Noor, Kati Harak, Marko Puksing ja Agu Trolla.

Kahel koosolekul kokku osales 24 esindajat küladest.

Kogukonna kriisiplaani koostamist vedasid Kaili Preismann ja Lilian Freiberg.

KAIKAKANDI KÜLADE ÜLEVAADE

Küla	Elanikke	Suitsusid valla andmetel	Suitsusid meie andmetel
Haabsaare	22	10 sh 6 suurtes majades	10
Jõepera	33	12	16
Kaika	48	20	24
Mähkli	35	10	16
Ähijärve	30	16	22

Kokkuvõtte külade valmisolekust kriisiks vastavalt läbiviidud küsitluste andmetele:

Piirkonna majapidamistes on olemas:

- elektrigeneraatorid mitmetes taludes,
- lumesahaga traktorid mitmes talus,
- mootorsaed valdavas osas majapidamistest,
- tuletõrje veevõtukoht Kaika külas,
- esmaabivahendid – majapidamistes,
- raadio kasutamise võimalus elektrikatkestuse korral (autodes),
- vähesel määral kütusevarusid.

Jõepera külas oli kõige väiksem vastanute osakaal, seega ülevaade puudulik. Enamus arvasid, et saavad nädalase kriisiga hakkama, aga kuu aja osas tundis ennast kindlalt ainult üks vastanutest. Vähestest vastatutest kaks leibkonda on abivajajad. Vastanute arvates jäädakse hätta: side, elektri, lume lükkamise, kütuse ja toiduga.

Ähijärve külas vastas küsitlusele kaks kolmandikku. Enamus vastajatest oli nädalaseks kriisiks valmis, pooled olid valmis ka kuu aega hakkama saama. Kaks leibkonda vastanutest on abivajajad. Hätta jäädakse: side, elektri, kütuse, toidu, liikumise, esmahoolduse, spetsiaalravimitega.

Kaika külas vastas küsitlusele üle kolmveerandi püsielanikega taludest. Nädalaseks kriisiks olid valmis kõik leibkonnad, kuuks oli valmis 4 leibkonda. Viis leibkonda pidas ennast abivajajateks. Hätta jäädakse: side, elektri, liikumise, ravimite, generaatori ühendamisega.

Mähkli külas vastas kõigist taludest üle kolmveerandi. Nädalaseks kriisiks olid valmis kõik vastajad. Kuuks olid valmis pooled. Hätta jäädakse: ootamatu haiguse, side, kütuse, toidu, elektri, lume lükkamise, veega.

Haabsaare külas oli samuti väga vähe vastajaid – 4 leibkonda, seega ei pruugi kokkuvõtte tegelikust olukorrast ülevaadet anda. Vastanutest nädalaga saavad enamus hakkama. Kõik arvasid, et kriisi korral on abi vaja. Hätta jäädakse: elektri, vee, toidu ja sidega.

PLAAN KIIISIOLOKORRAKS

Kogukonna kriisiplaani eesmärk on saavutada kogukonna terviklik ja selle liikmete isiklik vähemalt rahuldav toimimisvõime igasuguses kriisis vähemalt kuu aega ilma olulise KOV ja riigipoolse toeta.

Iga talu peaks mõtlema ise, et neil oleks kodus piisavad kütusevarud. Käesoleval hetkel pole kriisi korral võimalik Antslast kütust saada (kuigi läbirääkimised käivad). Elektrikatkestuse korral on lähimad autonoomse elektritoitega tanklad Valga (Terminal Oil, Rápina mnt 11) ja Võru linnas (Alexela, Kose tee 6). Samas ei pruugi suurema kriisi korral kõigile sealt kütust jaguda.

Samuti peaks iga talu mõtlema sellele, et oleks olemas piisavad toiduvarud (eriti võiks mõelda soolale ja suhkrule). Antsla toidupood Coop on lähiajal plaanis elektrigeneraatoriga varustada, et säiliks võimalus toidukaupu osta ka suurema elektrikatkestuse korral. Arvestada tuleb ka suuremate kriiside korral linnast juurde tulevate inimestega – sugulased, suvitajad.

Lähim Päästeameti üksus asub Antslas ja lähim erakorralise meditsiini osakond Lõuna-Eesti Haiglas, asukohaga Võru vald, Meegomäe küla.

Kerksuskeskus

Kaikamäe koolimaja – kerksuskeskus. Enamus inimesi saavad kriisidega oma kodus hakkama ja ei pea kusagile minema. Juhul kui on vaja ühiskondlikult kasutatavat ruumi ühiste varude hoidmiseks või kokkusaamisteks, siis selleks on meil Kaikamäe koolimaja. Kaikamäe on keskus, kus saavad inimesed vajadusel oma elektroonilisi seadmeid laadida, pesta ennast ja pesu, süüa teha, vajadusel soojas olla. Kaika kerksuskeskus on kriisiolukorras Antsla vallale partneriks. Et tagada regulaarne ja operatiivne infovahetus Kaika kandi külade elanike ja Antsla valla ja kriisikomisjoni vahel, on kontaktisikuteks Lilian Freiberg, Kaili Preismann ja Tea Treimuth.

Selleks, et oleks igas olukorras võimalik tagada elekter Kaikamäel, siis on Kaikamäe jaoks ostetud generaator. Selleks vajalikku värske kütusetagavara tagavad külaelanikud:

Mati Urbanik 20 l,
Lilian Freiberg 20 l,
Lauri Õunapuu 10 l,
Kristjan Urtson 20 l,
Margo Kleimann 20l,
Agu Trolla 20 l.

Kaika koolimaja haldaja (MTÜ Kaikamäe) tagab, et generaator on töökorras:

- käivitab generaatorit vähemalt iga 3 kuu tagant;
- lisab kütusele stabilisaatorit;
- vahetab mootoriõli (umbes 50 h töötunni tagant);
- aku ja küünalde kontroll (kuni 200 töötunni järel küünlad vahetada);
- tagab, et oleks olemas kasutusjuhend ja koolitab piisava arvu inimesi, kes oskavad generaatorit kasutada.

Side

Kuna kõigi külade küsitlusest tuli välja, et sidepidamine on üks suurimaid probleeme, siis leiti, et üks võimalus oleks kokku leppida ülepiirkonnaline sideisikute võrgustik.

Kaikakandi külade sideisikute võrgustikku kuuluvad:

- Jõepera – Kati Harak, Hendrik Noor, Roland Dräbtsinski;
- Haabsaare – Tea Treimuth, Aivar Visnapuu;
- Kaika – Marko Puksing, Urmas Koemets, Tamaara Dräbtsinskaja;
- Ähijärv – Mati Urbanik, Kaido Kama;
- Mähkli – Eleri Dräbtsinski, Lilian Freiberg, Kaili Preismann.

Sideisikute ülesanded:

- Sideisikutel on olemas ülevaade oma küla nõrgematest liikmetest ja samuti ka nendest, kes saavad abi osutada. Leibkond teavitab oma küla sideisikut, kui ta tunneb, et ta ei saa potentsiaalse kriisi korral ise hakkama.
- Sideisikud veenduvad, et külade vanemate ja nõrgemate liikmeteni on jõutud elektrikatkestuse korral 24 tunni jooksul.
- Pikemate katkestuste korral jälgib sideisik, kas kõik leibkonnad on tema või mõne teise kogukonna liikmega 7 päeva jooksul ühendust võtnud.
- Jagab oma küla elanikele kriisiolukorras riigilt ja omavalitsuselt saadud tegevusjuhiseid ja infot.
- Koondab **kriisi korral** infot küla probleemide kohta.
- Haldab olemasolevaid kriisileevendusvahendeid, korraldab nende kasutamist.
- Osaleb kriisiplaani ajakohastamisel.
- Teeb koostööd oma küla ja piirkonna teiste sideisikutega.
- Esindada piirkonda riigi ja kohaliku omavalitsuse poolt korraldatud kriisiõppustel ja -nõupidamistel.

Suuremate ja pikemaajaliste probleemide korral (täielik infosulg vmt) koondub info Kaika Seltsimajja. Info jõuab küla nõrgemate liikmeteni sideisikute kaudu, ülejäänud saavad info seltsimajast.

PLAAN KOGUKONNA KRIISIVÕIMEKUSE KASVATAMISEKS

Koolitus- ja õppepäevade vajadus:

- Generaatori kasutamise koolitus (sideiskute juhendamine oma küla inimeste juhendamiseks)
- Raadioside koolitus
- Esmaabikoolitus

Investeeringuvajadus:

- Kaikamäe köögi remont
- Raadiosaatjad sidevõrgustiku liikmetele
- Meditsiinivarud
- Lairibainternet kerksuskeskusesse
- Väike kokkuvõtte igale elanikule kriisilukorraga toimetulekuks koos kohalike kontaktidega.

Kriisiplaani uuendamine/testimine:

Kriisiplaani ülevaatamine ühildatakse mõne koolitusega – toimub kord aastas.

This map illustrates the Võhma vald (municipality) in Estonia, highlighting its administrative boundaries in red. The map includes several settlements and geographical features:

- Settlements and Villages:** Soome küla, Soome, Haabsaare küla, Haabsaare, Kaika küla, Kaika, Jõepera küla, Jõepera, Mähkli küla, Mähkli, Ähijärve küla, Ähijärve, and Lustimõisa küla.
- Geographical Features:** Oikana soo, Savimägi, Latika soo, Aestamise soo, Suur Pehmejärv, Suur loon, Valgõsuu, Korgõmägi, and Kõrvalmägi.
- Infrastructure:** Roads are marked with numbers 25194, 23201, and 21245.
- Other Labels:** Kukulaan, Pärdsilumbe mets, Trungli, Maasiksaar, Lihakp, and Vii.